

KANCELARIA SENATU
GABINET MARSZAŁKA SENATU

Biuletyn Parlamentarnego Zespołu
ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi

Listopad 2012 r.

Spis treści

I. Informacja o przebiegu seminarium Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w dniu 25.09.2012 r.....	5
II. Wybrane konferencje i seminaria dotyczące kondycji i perspektyw rozwoju trzeciego sektora w Polsce	11
III Informacja o przebiegu posiedzenia Podkomisji stałej ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi w dniu 12 września 2012 r.	17
IV Program posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi 8 listopada 2012 r.....	23

Opracowanie:
Joanna Maria Leśniarek
Gabinet Marszałka Senatu
tel. 022 694-92-64
e-mail: ngo@nw.senat.gov.pl

**INFORMACJA O PRZEBIEGU SEMINARIUM
PARLAMENTARNEGO ZESPOŁU DS. WSPÓŁPRACY
Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI „
DNIU 25.09.2012 R.**

Seminarium Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami

Pozarządowymi

25 września 2012 r.

25 września 2012 r. odbyło się seminarium Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi. W trakcie seminarium, które miało charakter roboczy, zostały przedstawione założenia do projektu zmiany ustawy o stowarzyszeniach przygotowanego przez Zespół ds. Rozwiązań Finansowych i Prawnych w Zakresie Działalności Społecznej i Obywatelskiej w Kancelarii Prezydenta. Zaprezentował je Piotr Frączak – prezes Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych, natomiast senator Łukasz Abgarowicz przedstawił założenia do projektu ustawy o zrzeszeniach. Seminarium to miało na celu między innymi koordynację prac w danych obszarach tematycznych w różnych ośrodkach, uniknięcie powtarzania działań, przekazanie informacji i porównanie przygotowywanych projektów oraz określenie dalszego harmonogramu.

Prowadzący seminarium senator Mieczysław Augustyn podkreślił, że obecnie jest wyjątkowo dobra koniunktura na przeprowadzenie zmian korzystnych dla organizacji pozarządowych. Czując ten pozytywny klimat wiele ośrodków – parlament, rząd, urzędnicy Kancelarii Prezydenta współpracując z organizacjami pozarządowymi - przygotowało różne rozwiązania mające wyjść naprzeciw oczekiwaniom organizacji pozarządowych i dlatego uznano, że jest konieczne, żeby doprowadzić do uzgodnień. Należy uniknąć sytuacji, w której poszczególne rozwiązania nakładają się na siebie albo wykluczają wzajemnie. Nie można też dopuścić do niezdrowej rywalizacji, przez którą pozytywna atmosfera zostałaby zepsuta, a dobra koniunktura nie wykorzystana.

W trakcie seminarium Piotr Frączak – prezes Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych podkreślił, że najlepszym sposobem na twórczą pracę jest debata. Założenia do zmiany ustawy o stowarzyszeniach zostały wypracowane w środowisku organizacji pozarządowych na zasadzie konsensusu. Ustawa o stowarzyszeniach ma pewne braki, jednak to nie wydaje się być największym problemem organizacji pozarządowych. Wydaje się, że prawo dotyczące organizacji jest niedostosowane do współczesności. Organizacje są zmuszone do sprawozdawczości finansowej przygotowanej dla przedsiębiorstw, a to jest zupełnie inny typ działalności. Trzeba też przyznać, że działalność organizacji pozarządowych objęta jest wielokrotnie nadregulacją i nad tym trzeba pracować. Dobrym

przykładem procesu deregulacji jest ustawa o zbiórkach publicznych. Należy unikać sytuacji, w której działania formalne wymagają tak dużo czasu, że nie starcza już go na działalność podstawową. W projekcie senatorów jest wiele ciekawych pomysłów, jednak niepokojące jest zastąpienie stowarzyszeń innymi formami prawnymi. W opinii mówcy nie jest to zasadne. Można myśleć o rozszerzeniu prawa do zrzeszeń nie likwidując dotychczasowego dorobku. Jak stwierdził P. Frączak - opinia środowiska organizacji pozarządowych jest taka, że niezależnie od zmian jakie proponują autorzy ustawy o zrzeszeniach, ustawa o stowarzyszeniach powinna zostać. Należy unikać sytuacji przeregulowania kwestii funkcjonowania stowarzyszeń. Wychodzimy z założenia, że podstawową formą stowarzyszenia powinno być stowarzyszenie zwykłe. Należy dać szansę ludziom, żeby mogli się organizować i zdobywać pieniądze na swoją działalność społeczną. Dalsze propozycje dotyczą kwestii szczegółowych, czyli np. uproszczenia rejestracji, uprawnień stowarzyszeń zwykłych it.. – a to wymaga pewnych decyzji. Kolejną kwestią jest nadzór. Została wyartykułowana propozycja zrezygnowania z nadzoru administracyjnego, który de facto nie jest realizowany a narzędzia odpowiednie do tego mają już służby podatkowe. Nadzór administracji jest wtedy, kiedy daje dotacje, daje środki i wtedy jest respektowany. Ostatnia kwestia to kwestia członkostwa – wzmocnienia stowarzyszeń, gdyż prawa członków stowarzyszeń określane są przez prawa wolontariuszy. Padł również postulat aby uprościć procedurę rozwiązywania stowarzyszeń i ich przekształceń.

Doradca prezydenta Henryk Wujec zaznaczył, że prace nad zmianą ustawy o stowarzyszeniach nastawione są na konkret, na to, co ułatwia funkcjonowanie organizacjom pozarządowym. Należy słuchać, jakie są potrzeby i współpracować przy szukaniu odpowiednich rozwiązań. Zespół ds. Finansowania Działalności Społecznej i Obywatelskiej przygotowuje projekt ustawy opierając się na ww. założeniach. Do pracy nad tym projektem wspólnie z Zespołem w Kancelarii Prezydenta H. Wujec zaprosił również członków Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi. Zaproponował także spotkanie Parlamentarnego Zespołu z Ministrem Dziekońskim, który zajmuje się zmianą ustaw o samorządach, gdyż w trakcie dyskusji pojawiały się kwestie, które są w zakresie ustaw o samorządach.

Senator Łukasz Abgarowicz prezentując założenia do projektu ustawy o zrzeszeniach wskazał, że należy ułatwiać działanie organizacjom pozarządowym, usunąć bariery w działaniu już istniejących stowarzyszeń. Potrzeba jest zarówno nowelizacji ustawy o stowarzyszeniach, którą można przeprowadzić szybciej, jak i nowego rozwiązania, gdyż obecne prace nie prowadzą do spełnienia konstytucyjnej wolności zrzeszania się w celu niezarobkowym. Jak zaznaczył, społeczeństwo nie ma obecnie zbyt wielu narzędzi pozwalających uruchomić aktywność społeczną i nie partycypuje w stanowieniu prawa na

żadnym poziomie. Dialog społeczny nie jest wystarczający. Biorąc to pod uwagę wrócono do prac nad ustawą o zrzeszeniach. W tej chwili jest ona dopracowywana. Harmonogram prac przewiduje, że skorygowany projekt zostanie przedłożony do konsultacji na przełomie bieżącego roku. W następstwie tego miałyby się odbyć szereg debat, których celem będzie rozstrzygnięcie pojawiających się wątpliwości. Powinny być tworze również takie stowarzyszenia, które wchodziłyby w dyskurs z samorządem, włączały się do zadań na wyższym szczeblu. Taka elastyczność jest potrzebna. Nie chodzi jednak o to, żeby tworzyć wyłącznie struktury na stałe, gdyż czasami potrzebne są organizacje do zrealizowania jednego celu. Zrzeszanie się w celu doraźnym może być równie ważne i cenne. Tych zmian wymaga demokracja, gdyż izolujący się świat polityki nie wygląda najlepiej. To nie jest tylko sprawa dotycząca organizacji pozarządowych, ale zagadnienie o znaczeniu społecznym. Jest to zmiana o charakterze ustrojowym, która da w perspektywie narzędzia do przebudowy życia społecznego. Ważne jest, żeby zbudować taką ustawę, która będzie dobra, skuteczna i której nie trzeba będzie ciągle nowelizować – konkludował senator Abgarowicz.

Dyrektor Departamentu Pożytku Publicznego w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej Krzysztof Więckiewicz zaprezentował stanowisko rządu w omawianej sprawie. Jak zaznaczył, stanowisko to pokazuje kontekst i możliwość odniesienia się do propozycji. Wskazał również, że aby pójść z tą propozycją do tych, którzy mają wpływ na proces decyzyjny należy mieć pewność, że ta propozycja ustawy o zrzeszeniach jest przedmiotem zainteresowania partnerów społecznych. Jednocześnie zaproponował, że można zacząć od mniejszych kroków, a pierwszym z nich byłaby zmiana ustawy o stowarzyszeniach. Zasugerował znalezienie kompromisowego rozwiązania, które spowoduje, że podjęcie tych decyzji będzie konstruktywne. Według dyrektora Więckiewicza wyzwania dotyczące nowej formuły stowarzyszeń są ogromne i one są tak dokładnie zdefiniowane, że nikt nie ma wątpliwości, że zmiany muszą nastąpić. Przypadek zbiorów publicznych po wielu trudach pokazuje, że można to zrobić. Ale pozostaje pytanie, czy działając indukcyjnie osiągnie się efekt zamierzony przez grupę pracującą nad ustawą o zrzeszeniach?

Zdaniem Posła Tadeusza Tomaszewskiego należy kontynuować prace nad oboma projektami. Jego zdaniem projekt przygotowywany w Kancelarii Prezydenta ma większą akceptację społeczną. Należy więc skupić się na pracach ośrodka, który ma najbardziej przemyślaną propozycję, nie rezygnując z projektu prowadzonego przez senatora Łukasza Abgarowicza.

Ewa Kulik-Bielińska podkreśliła, że organizacjom pozarządowym chodzi o zwiększenie aktywności społecznej. Nie wszystko da się załatwić powstaniem nowych instrumentów. Ruchy obywatelskie mają to do siebie, że nie zawsze się instytucjonalizują. W sytuacji braku aktywności obywatelskiej brak jest pewnych mechanizmów i kanałów informacji i dialogu,

rozmowy obywateli z władzą lokalną, władzą centralną, władzą na różnych poziomach. Na wszystkich szczeblach gdzie jest chęć ze strony władzy do takiego dialogu, to bez jakichkolwiek instrumentów ten dialog się odbywa. Zaapelowała również do Zespołu o zainteresowanie się statusem fundacji europejskiej, nad którym będą toczyły się prace z prośbą o poparcie tego projektu, gdyż niektóre organizacje mają zasięg działania znacznie większy niż tylko Polska. Przypomniała również, że w Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji jest projekt ustawy o crowdfundingu oraz drugi dotyczący crowdsourcingu. Crowdfunding to możliwość finansowania różnych inicjatyw, niekoniecznie obywatelskich, niekiedy komercyjnych, poprzez apel do obywateli, że jeżeli chcą poprzeć dany projekt, to żeby wpłacili na to środki. Przypomniała także, że organizacje domagają się od dawna, żeby powstała ustawa o konsultacjach społecznych. U ministra Dziekońskiego jest również grupa ekspertów, która zajmuje się monitorowaniem ustawy o lobbingu, która doszła do wniosku, że może warto byłoby pomyśleć o ustawie o stanowieniu legislacji, która dawałaby możliwość włączania obywateli w proces stanowienia prawa. Jest ustawa o petycjach, jest ustawa o wysłuchaniu, jest problem referendum lokalnych - wymieniała. Tych mechanizmów, które powodują zmniejszenie aktywności obywatelskiej, jest znacznie więcej, niż zostały zdiagnozowane w poprzednim projekcie ustawy o zrzeszeniach i trzeba te wszystkie rzeczy wziąć pod uwagę, gdyż nie wszystko da się w jednej ustawie uregulować.. Może należałoby w ustawie o zrzeszeniach ograniczyć się tylko do swobody zrzeszania i dać tam takie rozwiązania, które będą pozwalały rozszerzyć tę swobodę, nie zabierając z drugiej strony tych rozwiązań, które są w ustawie o stowarzyszeniach – proponowała Kulik Bielińska. Ustawa o stowarzyszeniach dotyczyłaby ludzi, którzy zrzeszają się, bo chcą coś wspólnie robić, natomiast ustawa o zrzeszeniach pozwalałaby na zrzeszanie wszystkich ze wszystkimi. Żeby obywatel miał możliwość wyboru. Włączyć też należy do prac przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości. Zaproponowała również przeprowadzenie inwentaryzacji wszystkich propozycji.

Marcin Dadel z Biura Polityki Społecznej Kancelarii Prezydenta RP zaznaczył, że celem prac Zespołu w Kancelarii Prezydenta RP jest identyfikacja barier przy powstawaniu oraz przeszkód, z jakimi organizacje spotykają się w działaniu. Drogowskazem jest to, co udało się zrobić przy zbiórkach publicznych. To pokazało, jak w sposób „bezkosztowy” można zlikwidować istniejące w działalności społecznej przeszkody. Należy podjąć próbę otwarcia i dania szansy obywatelom, żeby mogli angażować się społecznie.

Podsumowując seminarium senator Mieczysław Augustyn stwierdził, że osiągnięto konsensus co do tego, że należy przyspieszyć prace nad zmianą ustawy o stowarzyszeniach i włączyć się w prace Zespołu przygotowującego te zmiany. I to należy traktować jako sprawę priorytetową. Istotne jest również stanowisko rządu, by zgodnie zmierzać do zrealizowania

najpilniejszych postulatów organizacji pozarządowych. Równolegle trwać będą również prace nad ustawą o zrzeszeniach, tak pokierowane, żeby nie wchodziły w kolizję ze zmianami ustawy o stowarzyszeniach. Jak zaznaczył wiceprzewodniczący Parlamentarnego Zespołu, jest jeszcze cały szereg innych kwestii ustawowych, które powinny być podjęte i w tej sprawie zaproponował kolejne posiedzenie, na którym nastąpiłby podział zadań. Odrębne spotkanie powinno być też poświęcone kwestiom zmiany ustaw o samorządach opracowywanych przez ministra Dziekońskiego.

**WYBRANE KONFERENCJE I SEMINARIA
DOTYCZĄCE KONDYCJI
I PERSPEKTYW ROZWOJU
TRZECIEGO SEKTORA W POLSCE**

FORUM DEBAYT PUBLICZNEJ
„SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE, KAPITAŁ SPOŁECZNY”
26 września 2012 r.

26 września 2012 r. w Pałacu Prezydenckim w ramach FORUM DEBATY PUBLICZNEJ odbyła się konferencja pod nazwą „Społeczeństwo obywatelskie – kapitał społeczny”. Podczas konferencji zaprezentowano najnowsze wyniki różnych badań sektora społecznego w Polsce. Badania zostały zrealizowane przez Instytut Spraw Publicznych, Stowarzyszenie KLON/JAWOR, Główny Urząd Statystyczny oraz Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Jak zauważył prowadzący konferencję doradca Prezydenta RP Henryk Wujec, *Wyniki ww. badań pozwalają zauważyć, iż przed organizacjami społecznymi w Polsce stoi szereg wyzwań. Z jednej strony, istnieje świadomość potrzeby pracy w wielu obszarach – na przykład w zakresie finansowego wspierania organizacji przez państwo; włączania ich w gospodarowanie środkami z funduszy unijnych; rozwijania współpracy między organizacjami i samorządami; nowelizacji newralgicznych regulacji prawnych dotyczących organizacji. Organizacje potrzebują także wsparcia ze strony państwa w budowaniu swojego zaplecza społecznego, np. inwestycji w edukację obywatelską, w promowanie postaw filantropijnych, rozwijanie wolontariatu etc. Z drugiej strony, mimo tego że wszystkie wymienione deficyty nie są nowe – mamy do czynienia ze stagnacją. Otoczenie instytucjonalno-prawne nie zmienia się tak szybko, jak oczekują tego organizacje. Także ogólna sytuacja sektora nie poprawia się w sposób widoczny. Dlatego warto zaktualizować diagnozy, pytania i pomysły na zmianę, dopóty dopóki pożądane przemiany nie zaczną zachodzić.*

Jadwiga Przewłocka ze Stowarzyszenia Klon/Jawor zaprezentowała wynik badań na temat kondycji sektora organizacji pozarządowych w Polsce w 2012 r. Analizie poddano m. in. sposób i systematyczność działania organizacji. Z zaprezentowanych danych wynika, że mniej niż 1/4 organizacji działa w rytmie codziennym, angażując przynajmniej część swoich pracowników lub wolontariuszy we wszystkie dni robocze w godzinach pracy. Wyraźne są tu różnice między organizacjami wiejskimi a miejskimi. Na wsi zaledwie 12% organizacji

pracuje w rytmie codziennym, w Warszawie jest to ponad 40%. Odnosnie do zaplecza materialnego, którym dysponują organizacje, wyniki badań wskazują na duże zróżnicowanie w kwestiach takich jak posiadanie przez organizacje rezerw, majątek, jakim dysponują, czy dostęp do lokalu. Majątek ten najczęściej ogranicza się do sprzętu i wyposażenia biurowego czy specjalistycznego, rzadziej obejmuje też oprogramowanie czy licencje, bardzo rzadko natomiast własne lokale lub samochody. Zauważyć też należy, że wielkość organizacji, środki, którymi dysponują i zaplecze materialne istotnie wpływają zarówno na zainteresowanie funduszami unijnymi, jak i na skuteczność pozyskiwania tych funduszy. Mniejsze organizacje zdają sobie sprawę z mniejszych szans na uzyskanie dofinansowania i często same rezygnują z ubiegania się o nie. Bariery rozwoju organizacji nie ograniczają się jednak tylko do spraw materialnych i finansowych. Ważnym elementem jest także organizacja pracy, zarządzanie zespołem, działania rozwojowe podejmowane przez organizacje czy oparcie działań na rzetelnej analizie sytuacji oraz ocena własnej skuteczności działań.

W dalszej części konferencji dr Grzegorz Makowski z Instytutu Spraw Publicznych omówił funkcję rzecznictwa społeczeństwa obywatelskiego w opinii publicznej siedmiu krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Podstawą do wystąpienia były badania zrealizowane w ramach projektu Instytutu Spraw Publicznych pod nazwą „Has our dream come true?”, które były badaniem porównawczym społeczeństw obywatelskich w Europie Środkowo-Wschodniej. Na wstępie wytłumaczył, że rzecznictwem może być nazwana każda działalność, której celem jest zmiana określonych polityk i (lub) tworzenie jakiegoś dobra publicznego. Jak zauważył, niektórzy badacze rozróżniają rzecznictwo na obywatelskie i polityczne. Pierwsze dotyczy działań skupionych na zmianie polityk publicznych lub osiągnięciu jakiegoś dobra wspólnego, które są skierowane bezpośrednio do ogółu obywateli (np. działania uświadamiające, bojkoty, protesty). Drugie pojęcie również nawiązuje do podobnych aktywności, z tą różnicą, że ich bezpośrednim odbiorcą są elity polityczne lub ośrodki władzy podejmujące decyzję. Podkreślił również, że jednym z najistotniejszych przejawów wypełniania przez społeczeństwo obywatelskie funkcji rzeczniczej jest, z jednej strony, społeczna świadomość różnych problemów czy kwestii, które wymagają mobilizacji, zorganizowania, aktywności. Z drugiej zaś strony, wskaźnikiem realizacji ww. funkcji byłaby społeczna rozpoznawalność inicjatyw obywatelskich. Respondenci powinni mieć choćby podstawowe wyobrażenie o tym, czym się zajmują organizacje pozarządowe, co reprezentują ruchy społeczne, w jakim celu ludzie zrzeszają się w nieformalne grupy. Z zaprezentowanych

wyników badań powstaje wniosek, że w społeczeństwach, które charakteryzują się niskim zaangażowaniem, brakiem chęci do zrzeszania się i ogólnie niską aktywnością publiczną, świadomość tego, które obszary rzecznictwa są istotne, a które nie, będzie kształtowana przez masowe media. To z telewizji, internetu, prasy czy radia ludzie czerpią informacje o tym, co jest ważne i czego dotyczą lub powinny dotyczyć inicjatywy obywatelskie. W oczach opinii publicznej rzecznicza rola społeczeństwa obywatelskiego rysuje się zatem dość wąsko i stereotypowo. Niezależnie bowiem od tego, jak ważne są oczywiście kwestie praw dzieci, problemy osób niepełnosprawnych czy edukacji, to nie wyczerpują one możliwości czy potrzeb prowadzenia działalności rzeczniczej. Dodał również, że ciekawych danych dostarczyła również część jakościowa badań przeprowadzonych w ramach omawianego projektu, które potwierdzają, że współczesne społeczeństwa obywatelskie w krajach Europy Środkowo-Wschodniej nie pełnią funkcji rzeczniczej, a składające się na nie różne inicjatywy, organizacje czy ruchy są z reguły słabo zakorzenione w swoim społecznym otoczeniu. Prezentując wyniki badań stwierdził, że wnioski, które można z nich wyciągnąć, nie nastrajają optymistycznie, przynajmniej w zakresie potencjału społeczeństw obywatelskich regionu Europy Środkowo-Wschodniej i ich zdolności do efektywnego pełnienia funkcji rzeczniczej. Główną wewnętrzną przeszkodą utrudniającą wykonanie tej funkcji w obrębie społeczeństwa obywatelskiego jest mało demokratyczny i mało partycypacyjny charakter samych inicjatyw obywatelskich. To swoisty paradoks. O ile inicjatywy obywatelskie same w sobie są emanacją aktywnych i świadomych obywateli, o tyle jednocześnie mają tendencję do szybkiego zamykania się w sobie i wewnętrznego obumierania.

Dr Agnieszka Rymsza omówiła kondycję sektora pozarządowego w Polsce w latach 2004 – 2011 w świetle badań NGO Sustainability Index. Przedstawione wyniki badań wskazują, że ustawa o działalności pożytku publicznego próbuje regulować chaos i wprowadza wiele korzystnych zapisów (programy współpracy z organizacjami pozarządowymi, zlecenie zadań, wojewódzkie, powiatowe, gminne rady działalności pożytku publicznego). Coraz więcej samorządów uchwała programy współpracy. Nastąpił wzrost liczby zlecanych zadań. Negatywnie oceniana jest natomiast zbyt wielka liczba przepisów regulujących funkcjonowanie organizacji pozarządowych, a zmiany w ustawie o dppiw nastąpiły zbyt późno. Wskazano również na zbyt skomplikowany proces rejestracji organizacji oraz brak obowiązku deregistracji. Zwiększyły się obowiązki sprawozdawcze, które i tak często nie wychwytyują patologii. Jeśli zaś chodzi o kondycję finansową sektora jako całości, to w świetle wyników badań od lat polepsza się. Zauważalna jest jednak jej zależność od funduszy

publicznych. Odnośnie do zdolności organizacyjnych zauważono wyraźny postęp techniczny oraz wzrost liczby obywateli pracujących w sektorze pozarządowym. Odnotowano również, zwiększenie liczby organizacji, samorządów i prawników znających się na ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Zbadano również wizerunek społeczny sektora i zauważono wzrost zainteresowania mediów tematyką działalności pozarządowej. Obraz sektora w mediach jest jednak niewiarygodny. Obywatele nie rozumieją pojęcia sektora pozarządowego, tym bardziej trzeciego sektora.

Kolejnym poruszonym tematem były zasady i formy współpracy władzy publicznej z trzecim sektorem w świetle wyników monitoringu funkcjonowania ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Wyniki monitoringu przedstawił dyrektor Departamentu Pożytku Publicznego w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej Krzysztof Więckiewicz. Jak wskazał, badanie to jest podstawą do wyciągnięcia wniosków na temat funkcjonowania ustawy oraz projektowania zmian w tej ustawie. Jak przypomniał, konieczność przeprowadzania takiej analizy została zapisana w nowelizacji ustawy. Przedmiotem badania była współpraca administracji publicznej z trzecim sektorem w zakresie współpracy finansowej, współpracy pozafinansowej. Zaprezentowane dane wskazują, że na podstawie danych Ministerstwa Finansów odsetek środków rocznie przekazywanych z budżetu m. in. stowarzyszeniom i fundacjom na finansowanie i dofinansowanie zadań zleconych przez jednostki samorządu terytorialnego w roku 2011 wynosił 0,97 %. W zakresie współpracy pozafinansowej sytuacja prezentuje się tak, że liczba zespołów doradczych i inicjatywnych funkcjonujących przy urzędach administracji publicznej w 2010 r. wynosiła 3 211, a w 2011 1 646. Analizie poddana została również kwestia programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz wolontariat w administracji publicznej. Zaprezentowano również wybrane mechanizmy współpracy powstałe w ramach nowelizacji ustawy o dppiw w 2010 r.

Karolina Goś-Wójcicka oraz Sławomir Nałęcz z Głównego Urzędu Statystycznego zaprezentowali podstawowe dane o stowarzyszeniach, podobnych organizacjach społecznych, fundacjach oraz społecznych podmiotach wyznaniowych działających w 2010 roku.

Organizacje pozarządowe przedstawiły również 12 postulatów w obszarze programowania funduszy europejskich na lata 2012 - 2020, w kolejności:

1. racjonalizacja i uproszczenie procedur na wszystkich poziomach funkcjonowania systemu funduszy (projektowania, dystrybucji i rozliczania),
2. zwiększenie dostępności środków finansowych dla małych organizacji, tak aby realnie poszerzyć środowisko instytucji zaangażowanych w realizację istotnych celów publicznych,
3. zwiększenie zdolności instytucjonalnych organizacji zaangażowanych w realizację określonych strategicznie priorytetów,
4. stworzenie przestrzeni dla tworzenia i upowszechniania innowacji społecznych,
5. zwiększanie roli organizacji pozarządowych jako partnerów w programowaniu strategicznym, monitoringu i ocenie efektów wdrażania funduszy,
6. zapewnienie udziału obywateli i ich organizacji w strategicznym zarządzaniu rozwojem lokalnym z uwzględnieniem wielofunduszowości,
7. zwiększenie i zmiana roli organizacji pozarządowych w systemie wdrażania funduszy,
8. wzmocnienie zasady partnerstwa poprzez zwiększenie skali wsparcia dla projektów realizowanych w rzeczywistym partnerstwie,
9. modernizacja mechanizmów oceny wniosków, która umożliwi wybór projektów istotnie potrzebnych,
10. zapewnienie równowagi pomiędzy zwrotnymi i bezzwrotnymi instrumentami finansowymi,
11. zapewnienie systemu wdrażania umożliwiającego różnorodność form i uczciwą konkurencję,
12. należy przeciwdziałać negatywnym efektom decentralizacji wdrożenia funduszy.

**POSIEDZENIE PODKOMISJI STAŁEJ DS. WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI
POZARZĄDOWYMI
W DNIU 12 WRZEŚNIA 2012 r.**

12 września 2012 r. odbyło się posiedzenie Podkomisji Stałej ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi. Przedmiotem posiedzenia były zasady przyznawania stypendiów przez organizacje pozarządowe oraz informacja o realizacji Rządowego Programu Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012 – 2013 ze szczególnym uwzględnieniem harmonogramu na bieżący rok.

Grupa organizacji pozarządowych zwróciła się do członków Podkomisji oraz wielu innych organów państwa z apelem, aby podjąć tematykę stypendiów przyznawanych przez organizacje pozarządowe. Sygnatariusze listu wskazali na dwa problemy, z jakimi spotykają się organizacje pozarządowe, po pierwsze wysokość stypendium zwolnionego z opodatkowania, a po drugie, kwestia zaliczania tego stypendium do dochodów uwzględnianych przy uzyskaniu świadczeń rodzinnych oraz innych świadczeń socjalnych. Jak podnieśli przedstawiciele organizacji pozarządowych, w art. 179 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym uregulowano kwestię przyznawania stypendiów przez jednostki samorządu terytorialnego oraz administrację publiczną, natomiast pominięto kwestię przyznawania stypendiów przez organizacje pozarządowe. W ten sposób powstała sytuacja, w której studenci odmawiają przyjęcia stypendiów, gdyż zostanie ono wliczone do dochodu i na kolejnym roku studiów będą pozbawieni świadczeń, które im się słusznie należą. Jak podkreślono, stypendia naukowe nie są wliczane do dochodu, ale to wymaga przejścia przez odpowiednią procedurę. Należy najpierw wystąpić do ministra o zatwierdzenie programu stypendialnego. Jeżeli program uzyska opinię pozytywną Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, minister zatwierdza program. Postawiono również dwa pytania: co zrobić z programami, które zorientowane są na wyrównywanie szans edukacyjnych oraz jak traktować wyrównywanie szans w sytuacji, gdy zabiera się stypendium w formie podatku? Zaaapelowano również o wyrównanie szans wszystkich podmiotów uwzględnionych w ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym, czyli potraktowanie organizacji pozarządowych dokładnie tak jak zostały potraktowane jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji państwowej. Poruszono również kwestię podniesienia kwoty stypendium wolnej od podatku, która w ich opinii jest niska.

Reprezentująca Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego Michalina Wójcik - zastępca dyrektora Departamentu Budżetu i Finansów - w odpowiedzi na poruszone kwestie wskazała, że w art. 179 ust. 5. pkt. 5 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym jest odniesienie do stypendiów przyznawanych przez organizacje pozarządowe. Podkreśliła również, że nie ma

przeszkód, by stypendia o charakterze naukowo-socjalnym poddać opisanej wcześniej procedurze. Wymaga to oczywiście wypracowania formuły stypendiów tego rodzaju. Przedstawicielka ministerstwa odniosła się również do pytania dotyczącego sformalizowania procedury zatwierdzania programu stypendialnego. Poinformowała, że procedury zatwierdzania programów stypendialnych uczelni i jednostek samorządu terytorialnego są bardzo sformalizowane i podlegają kontroli różnych organów, jednocześnie zaprzeczając, że programy stypendialne uczelni i jednostek samorządu terytorialnego są inaczej traktowane niż programy przygotowywane przez organizacje pozarządowe. Każda z nich powinna mieć ściśle formalizowany regulamin i podlegać takiej samej kontroli.

Przewodniczący Podkomisji zaproponował, żeby przedstawiciele sygnatariuszy listu w porozumieniu z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego próbowali znaleźć rozwiązanie umożliwiające włączenie części socjalnej stypendiów w regulacje wyżej wymienione.

Omawiając kwestię zwolnienia określonej kwoty stypendium z podatku dochodowego od osób fizycznych reprezentująca Ministerstwo Finansów Aldona Migza-Rawska - naczelnik z Departamentu Podatków Dochodowych - zaznaczyła, że prawidłowością przy podatku dochodowym jest, że każde zwolnienie, które jest wprowadzane, ma pewien limit kwotowy, do którego liczy się skutki braku wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych. W 2002 r. kwota zwolnienia odnosiła się do połowy minimalnego wynagrodzenia, począwszy jednak od 2003 roku limit odnoszący się do minimalnego wynagrodzenia został zniesiony i wprowadzono kwotę 380 zł. W tej chwili kwota ta stanowi 3 800 zł rocznie, dlatego że występowały duże problemy związane z tym zwolnieniem. Powstało jednak pytanie, co w sytuacji, gdy organizacja pozarządowa wypłaca stypendium za pół roku czy za rok jednorazowo? Wtedy zostaje przekroczona kwota 380 zł miesięcznie. W związku z tym zrezygnowano z określenia miesięcznej kwoty, aby uniknąć takich problemów. Podkreśliła również, że na tę kwestię należy patrzeć bardziej globalnie, gdyż państwo wspiera także fundatorów, którzy przekazując kwoty na stypendia mogą dokonać odpisu. W obecnej sytuacji budżetowej oraz ze względu na zastrzeżenia poczynione przez radę ECOFIN co do kwestii zwiększania deficytu budżetowego, Ministerstwo Finansów nie przewiduje podniesienia kwoty wolnej od podatku. Rada Ministrów nie może przyjmować projektów, które spowodują obniżenie wpływów jednostek samorządu terytorialnego do budżetu państwa. Zaznaczono jednocześnie, że jeżeli kwota stypendium niewiele przekracza kwotę

wolną od podatku, do opodatkowania faktycznie zostaje mała kwota, a podatek od takiej kwoty wynosi 0. Pozostaje jedynie złożenie zeznania podatkowego. Biorąc to pod uwagę, kwota, która tak naprawdę nie podlega opodatkowaniu, stanowi 6 891 zł rocznie, zakładając, że to jedyne źródło dochodu. Jak zauważono, system podatkowy nie jest barierą do rozwijania działalności stypendialnej.

W odpowiedzi na wystąpienie przedstawicielki Ministerstwa Finansów reprezentujący organizacje pozarządowe wskazali, że w większości organizacje pozarządowe przyznają stypendia poniżej ww. kwoty, gdyż dbają, by środki przez nich oferowane były w 100% przeznaczane wyłącznie na stypendia. Należy więc się nad tym zastanowić. Pieniądze te nie wpłyną do budżetu, ale będzie pozytywny skutek, bo organizacje są gotowe podwyższyć stypendia. Wpłynie wtedy dodatkowy strumień pieniędzy na rynek, które przeznaczone zostaną na konsumpcję. Na ten problem należy popatrzeć też od drugiej strony. Zaapelowano do Ministerstwa Finansów o poprowadzenie spokojnego dialogu z organizacjami pozarządowymi w tej sprawie.

Przedmiotem dalszych obrad Podkomisji była informacja o realizacji Rządowego Programu Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012 – 2013 ze szczególnym uwzględnieniem harmonogramu na bieżący rok. Jak zaznaczył referujący zagadnienie dyrektor Departamentu Pożytku Publicznego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej Krzysztof Więckiewicz, wokół dyskusji, która dotyczy ważnych problemów społecznych, starzenie się społeczeństwa jest jednym z kluczowych problemów objętych polityką rozwoju. W procesie tym tworzone są ważne rozwiązania w zakresie zabezpieczenia społecznego, w tym ubezpieczeń społecznych. Stawia to też wyzwania dla osób, które po osiągnięciu wieku emerytalnego powinny być objęte pieczą w rozumieniu aktywności społeczno-kulturowej. W związku z tym komplementarnym programem do „Solidarności pokoleń” oraz „50+” Program Aktywizacji Społecznej Osób Starszych jest ważnym przedsięwzięciem. Powszechna dyskusja spowodowana została faktem, że obecnie trwa rok aktywności osób starszych. Przełomowym momentem dla tej sprawy był I Kongres Uniwersytetów III Wieku, podczas którego zostały potwierdzone deklaracje o woli utworzenia takiego programu. Minister pracy powołał zespół, którego zadaniem było przygotowanie założeń do tego programu. Założenia zostały skonsultowane gruntownie z organizacjami pozarządowymi. Program ten został stworzony po konsultacjach również z Radą Działalności Pożytku Publicznego. W sierpniu 2012 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę, a we wrześniu program znalazł swoją praktyczną odsłonę w

postaci ogłoszenia konkursu i zaproszenia wszystkich partnerów zainteresowanych realizacją celów tego programu do działania. Celem programu jest poprawa warunków i poziomu życia osób starszych oraz życie w godności. Działania te mają odbywać się w obszarach, które wyznaczają priorytety. Jeden priorytet – edukacyjny, bardzo istotny, z ofertą dla osób starszych i na ich rzecz. Drugi priorytet dotyczy integracji osób starszych, integracji pokoleniowej i międzypokoleniowej. Trzeci priorytet dotyczy partycypacji osób starszych w życiu publicznym. Czwarty obejmuje problem długości życia w zdrowiu oraz poprawę tej długości. Konkurs przewidziany jest jako dotacyjne przedsięwzięcie w ramach programu na dwa lata. Z zaznaczeniem, że mogą być projekty roczne (ich realizacja kwalifikowana jest od 1 października) oraz dwuletnie (od 1 października do 30 czerwca roku następnego). Przewidziany jest nieduży wkład własny do projektu, bo 10% jego wartości. Przy czym liczy się wkład finansowy bądź osobowy w rozumieniu wkładu wolontariuszy, co większym organizacjom ułatwi dostępność do środków publicznych. Ważną sprawą jest system aplikowania o środki. Jest to generator wniosków, zaadaptowany przez ASOS z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich. Czas składania wniosków to termin od 5 września do 27 września. Papierową wersję wniosku należy wysłać do 4 października. Liczy się data wpływu do Ministerstwa. System ocen jest podany do wiadomości w załączonych dokumentach i jest zbliżony do Funduszu Inicjatyw Obywatelskich. K. Więckiewicz podkreślił również, że program ten zawiera dwa składniki, część konkursową oraz część wydzieloną na pomoc techniczną i programową, która ma służyć wypracowaniu długofalowej polityki na rzecz osób starszych. Poinformował również, że w Ministerstwie Pracy przewiduje się powołanie departamentu polityki senioralnej.

Przedstawicielka organizacji zrzeszającej seniorów wyraziła satysfakcję z podjętych przez rząd działań, zaznaczyła jednak, że niepokojące jest tempo, w jakim program jest wprowadzany. Regulamin konkursu, który przesądza o przyjmowaniu wniosków, został opublikowany dopiero 5 września, czyli w dniu, od którego można już aplikować o środki. Zauważyła również problem techniczny, gdyż wniosek należy składać w formie elektronicznej, a organizacje z racji niewielkich środków, które posiadają, nie stać na sprzęt z oprogramowaniem i łączem internetowym.

Przewodniczący Tadeusz Tomaszewski zaproponował organizacjom, które mają problemy ze sprzętem, o zaproszenie do projektu ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie etc, gdyż posiadają one zaplecze techniczne i merytoryczne. W programie

mowa jest o partnerstwie, więc do rady programowej można zaprosić specjalistów z tych ośrodków. Wy tłumaczył również, że termin składania wniosków związany jest z wykonaniem budżetu państwa. Rezerwa budżetowa została zagospodarowana właśnie tym programem.

Na zakończenie posiedzenia reprezentująca Ministerstwo Zdrowia Monika Przygudzka-Gawlik z Departamentu Zdrowia Publicznego przypomniała, że minister zdrowia co roku rozpisuje konkurs na realizację zadań związanych z szeroko pojętą profilaktyką, promocją i edukacją zdrowotną. Wśród tych zadań są zadania związane z opieką nad osobami starszymi. Zarekomendowała śledzenie wiadomości o tym konkursie

**PROGRAM POSIEDZENIA PARLAMENTARNEGO ZESPOŁU DS. WSPÓLPRACY
Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI
8 LISTOPADA 2012 R.**

**Program posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami
Pozarządowymi**

Miejsce: Kancelaria Senatu RP, sala 182

Data: 08.11.2012 r. (czwartek), godz. 15.00

15:00 przywitanie - marszałek Bogdan Borusewicz, przewodniczący Zespołu

15:10 Dyskusja nad kwestią upowszechniania instytucji wysłuchania publicznego jako istotnego elementu udziału obywateli w procesie stanowienia prawa;

- wystąpienie Poseł Magdaleny Kochan oraz Posła Sławomira Piechoty - członków Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,

- dyskusja.

16:00 Podstawy prawne udziału organizacji pozarządowych w procesie konsultacji społecznych.

- Jan Jakub Wygnański - prezentacja dorobku grupy organizacji i przedstawicieli administracji, którego celem było wypracowanie Kodeksu Konsultacji Społecznych.

- dyskusja

17:00 zakończenie